

Motion till riksdagen

1988/89: So630

av Ulla Tillander m. fl. (c)

Barnomsorgen

Barnomsorgen måste utvecklas så att föräldrarnas och familjernas egna val tillgodoses. Den ensidiga satsningen på kommunala daghem har inte haft denna utgångspunkt. Den socialdemokratiska politiken har i detta avseende varit orättfärdig mot de familjer som inte passat in i det av regeringen förespråkade mönstret.

Daghemsutbyggnaden har hittills huvudsakligen haft kvantitativa förtecken. Fortfarande handlar daghemsdebatten till stor del om hur man skall få fram tillräckligt många platser – inte så mycket om att barnen skall ha en bra situation.

Denna inriktning av daghemsdebatten skapar särskilda bekymmer i en situation där den sociala sektorn allmänt sett har svårt att hävda sig. I småkommunerna och i glesbygden finns få daghem och de upplever utvecklingen som orättvis och i dålig harmoni med situationen. I storstäderna finns daghem men inte alltid den personalsituation som gör det möjligt att upprätthålla en bra kvalitet och trygghet i omsorgen.

Från centerpartiet har vi länge hävdat att barnomsorgen skall byggas ut till full behovstäckning. Vi kunde emellertid inte ställa oss bakom riksdagsbeslutet i fråga, eftersom detta innebar en fortsatt ensidig satsning på barnomsorg utanför hemmet och inte tillgodosåg behovet av en vårdnadsersättning.

Centerns inställning när det gäller barnomsorgen innebär att man ger utrymme för en större mångsidighet. Vi bejakar såväl daghem som familjedaghem, kooperativa, ideella och också privata. Man skall inte på förhand behöva bestämma proportionerna mellan dessa olika former.

Enligt vår mening är det enbart genom att utveckla ett beskattat vårdnadsbidrag som det är möjligt att lösa barnomsorgsfrågorna på ett rättvist och bra sätt. Uppenbart har kommunerna nu stora problem att klara barnomsorgsmålet till 1991 inom ramen för nuvarande s-politik. Med resurser till föräldrarna och ökad valfrihet finns stöd till alla barn och möjligheter till en dynamisk utveckling. I sammanhanget vill vi också erinra om att centern i den ekonomiska motionen förutsatt att regeringen lämnar förslag om höjda barnbidrag.

Vårdnadsbidraget skiljer sig i detta avseende kraftigt från förslaget att förlänga föräldraförsäkringen. Denna politik innebär i och för sig några månaders ytterligare möjlighet till ledighet när barnen är små men ingen lösning på småbarnsföräldrarnas ambition att förena förvärvsarbete med ett bra föräldraskap efter denna period.

Valfrihet och alternativ

Valfriheten i barnomsorgen måste vidgas. Det gäller inte bara att ge resurser till föräldrar. Det gäller också att ge möjligheter för andra än kommuner att utveckla daghemsalternativ. Vi accepterar ingen diskriminerande attityd mot någon som har en kvalitativt bra verksamhet, t. ex. ideella organisationer, kyrkan, privata alternativ. Vi vill särskilt framhålla att föräldrakooperativ från en rad utgångspunkter har sådana fördelar och att de särskilt bör uppmuntras.

Eftersom intresset för och efterfrågan på kristna alternativ i barnomsorgen kraftigt ökar överallt i landet inställer sig frågan såväl för enskilda som för församlingar: av vilket outgrundligt skäl är svenska kyrkan förhindrad att arbeta på samma villkor som andra? Muslimer, mosaiska trosbekännare, katolska församlingar, frikyrkor och ideella organisationer i övrigt kan numera få statsbidrag. Men det finns märkligt nog ett undantag och det är den barnomsorg som Svenska kyrkan kan ge. Hos många föräldrar finns en positiv förväntan att kyrkorna kan tillföra daghemsverksamheten något väsentligt. En miljö som är präglad av lek, ansvarstagande, gemenskap, bön och andakt är vad som efterlyses. Mot den bakgrunden är det bra att daghem och fritidshem i kooperativ form eller stiftelseform kan få statsbidrag, också de med kristen inriktning.

En kraftig utbyggnad av familjedaghemmen har under senare tid skett. I vissa kommuner har man sökt stimulera denna utveckling genom tillämpning av någon form av kommunal vårdnadsersättning. Vi finner att denna väg för många är bra och anser det vara felaktigt att som socialdemokraterna nu gör, aktivt försöka förhindra kommunal vårdnadsersättning. Det är angeläget att familjedaghemmen kan bedrivas med stöd av öppen förskola och att dagbarnvårdarna får pedagogisk och annan stimulans för sina viktiga arbetsuppgifter.

En återerövrad föräldraroll med den insikt, självkänsla, kunskap och glädje som det kan innebära skulle kunna vara en ny ansatspunkt inte bara när det gäller ett självständigt val mellan olika alternativ utan också när det gäller medverkan i skapandet av olika alternativ.

Barnomsorg med kvalitet

Med den ökade flexibilitet vi i centerpartiet förordar i den kommunala barnomsorgen ges goda möjligheter att möta olika situationer utifrån de lokala förutsättningarna. Det är viktigt att barnomsorgens pedagogik utarbetas tillsammans med föräldrarna och så att barnen på ett naturligt sätt får kontakt med vuxenvärlden och de vardagssysslor som förekommer i hem och familj. Det är också viktigt att barnen får kunskap om de etiska grunder som vårt samhälle vilar på och bakgrunden till de traditioner som finns i vårt samhälle. Sådana pedagogiska inslag måste, liksom kunskap om natur och omgivning, delges barnen med utgångspunkt från de förutskottningar förskolebarnen har. All barnomsorg måste genomsyras av samma grundprinciper. Det gäller såväl omsorg i familjedaghem som i förskola och öppen förskola.

Förskolebarnen är för sin utveckling i hög grad beroende av stabila vuxenrelationer. Det finns skäl understryka att stora förändringar i personalsammansättningen i ett daghem är skadliga för barnen och kan hämma deras utveckling. Det är också viktigt att uppmärksamma familjedaghemens arbetssituation. Därför är det enligt vår mening angeläget att kommunerna förmår hantera personalfrågorna med större hänsyn till barnens situation.

Personalfrågor

Barnomsorgens personalfrågor måste få en bättre lösning. Det är inte acceptabelt att daghem tvingas stänga p.g. a. personalbrist, att personalomsättningen är så stor att barnen inte har en känd vuxen att ty sig till under dagen. Det är heller inte från personalens utgångspunkt acceptabelt att personalsituationen är sådan att kvalitetsfrågorna kommer i bakgrunden. Barnomsorgspersonalen måste ha en sådan arbetssituation att de har en rimlig chans att själva bli nöjda med sitt jobb. Med en kraftig utbyggnad av daghemsverksamheten är det nödvändigt att både behålla nuvarande personal i ökad omfattning och att dimensionera utbildningen så att personal i tillräcklig omfattning finns tillgänglig.

Skolbarnsomsorg

Det grundläggande syftet med skolbarnsomsorgen är att erbjuda en trygg omsorg under den tid då föräldrarna och skolan inte gör det. För de barn som är i behov av tillsyn kan den ske t. ex. genom familjedaghem, föräldradrivna eller föreningsdrivna fritidshem eller genom fritidshem i kommunal eller annan regi. Varje lösning där föräldrarna erbjuds flera möjligheter att välja mellan är i sig bättre än en lösning där bara en möjlighet finns eller där en möjlighet starkt prioriteras. En positiv inställning till fritidshem med annan huvudman än kommunen skulle ha en gynnsam inverkan på kvaliteten i skolbarnsomsorgen. Det skulle ta vara på det kapital av ideell kraft som bör utnyttjas och det skulle ge utrymme för stor variation och uppfinningsrikedom.

Många föräldrar föredrar för sina skolbarn plats i familjedaghem och ser det som ett utmärkt alternativ. Fritidsverksamhet i institutionaliserad form hamnar lätt i en överambitiös och ensidig inriktning på pedagogisk, schemalagd verksamhet som fyller barnets lediga tid. Man frågar sig om inte barnen på egen hand och spontant skall få utveckla lekar så som man alltid har gjort utan att någon vuxen måste finnas med i alla sammanhang? Det kan hända att vuxenvärlden också i form av ett aldrig så pedagogiskt nit berövar barn tid och möjlighet att få utvecklas och leva i sin hemlighetsfulla värld.

De flesta föräldrar känner en glädje i sitt föräldraansvar. Barnen och deras aktiviteter blir en möjlighet att vidga vyer, skapa nya sociala kontakter och närhet till barn ger en känslomässig utveckling. Också för skolbarnsomsorgen är det viktigt och naturligt att utgå från det starka föräldraengagemanget.

Med stöd av det anförda hemställes

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbyggnaden av barnomsorgen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kvaliteten i barnomsorgen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rekrytering av personal till barnomsorgen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om alternativ i barnomsorgen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om barnomsorg med Svenska kyrkan som huvudman,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om familjedaghemmen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skolbarnsomsorgen,

[att riksdagen hos regeringen begär förslag innebärande en vidgad kommunal kompetens vad gäller rätten att utge kommunal vårdnadsersättning¹].

Stockholm den 25 januari 1989

Ulla Tillander (c)

Rosa Östh (c)

Rune Backlund (c)

Roland Larsson (c)

Kersti Johansson (c)

Karin Israelsson (c)

Göran Engström (c)

Marianne Jönsson (c)

¹ 1988/89: K626.